

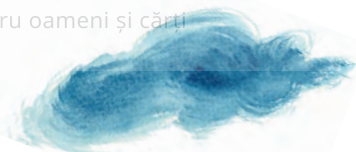
MANUAL
PENTRU
CLASA
A V-A

CORINT

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Cristina Benga
Aurora Ciachir
Mihaela Ghițiu
Ioana Niculae

RELIGIE
CULTUL ORTODOX

Cuprins

Cuvânt-înainte	3	Recapitulare	57
Ghid de utilizare a manualului	5	Evaluare	58
Competențe generale și specifice	6		
Recapitulare clasa a IV-a	8		
DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUȚ OMULUI			
Unitatea tematică DUMNEZEU – PREZENT			
ÎN CREAȚIE ȘI ÎN ISTORIE			
Dumnezeu și crearea lumii nevăzute	11		
Dumnezeu și crearea lumii văzute	15		
Adam și Eva – prima familie	18		
Prietenia lui Dumnezeu cu Noe	21		
Prietenia lui Dumnezeu cu Avraam	24		
Iosif și frații săi – model de iertare	27		
Moise, omul care a vorbit cu Dumnezeu	30		
De la regele David la Împăratul Hristos	33		
Lectură pentru împodobit mintea	36		
Recapitulare	37		
Evaluare	38		
IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI			
Unitatea tematică VIAȚA OMULUI			
CU DUMNEZEU			
Decalogul: importanța lui în viața omului (I) ..	40		
Decalogul: importanța lui în viața omului (II) .	43		
Răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu	46		
Mărturisirea credinței în Vechiul Testament ..	49		
Calitățile omului și slujirea lui Dumnezeu ...	52		
Lectură pentru împodobit mintea	55		
Activitate interdisciplinară	56		
VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII			
Unitatea tematică A TRĂI ÎMPREUNĂ CU			
CEIALȚI. MODELE DIN VECHIUL TESTAMENT 59			
Respectul, în lumina credinței	60		
Slujirea propriului popor	63		
Ajutorul oferit semenilor	66		
Dialogul despre credința în Dumnezeu	69		
Lectură pentru împodobit mintea	72		
Proiect educațional interdisciplinar	73		
Recapitulare	75		
Evaluare	76		
VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE			
Unitatea tematică SĂRBĂTORILE ÎN VIAȚA			
OMULUI			
Sărbătoarea, timp sfințitor și de bucurie (I) ...	78		
Sărbătoarea, timp sfințitor și de bucurie (II) ..	81		
Relația dintre sărbătorile religioase			
și alte sărbători (I)	84		
Relația dintre sărbătorile religioase			
și alte sărbători (II)	87		
Recapitulare	90		
Evaluare	91		
Proiect educațional interdisciplinar	92		
Recapitulare finală	94		
Evaluare finală	96		

Dumnezeu este calea

I. Cu Dumnezeu pe calea vieții

1. Dumnezeu a creat omul după chipul Lui. El l-a înzestrat pe om cu voință, acesta fiind liber să aleagă ce va face în viață.

Transcrie în caiet și completează spațiile punctate:

■ Fiecare om este unic și își caută propria ..... în viață.

■ Mântuitorul i-a răspuns lui Toma la întrebarea despre cum poate să afle calea: „Eu sunt ..... , ... și Viața” (Ioan 14, 6).

■ Lumea este casa ..... oamenilor. Aici ei pot să trăiască în ..... unii cu alții.

(armonie, cale, tuturor, Adevărul, Calea)

2. Alege să te simți bine petrecând timp în mijlocul naturii. Fiind un dar făcut de Dumnezeu omului, natura trebuie ocrotită.

Găsește câte două acțiuni pentru:

- A păstra apele curate – .....
- .....
- A nu polua aerul – .....
- .....
- A proteja pădurile – .....
- .....

3. Biblia sau Sfânta Scriptură este o colecție de cărți sfinte scrise de proroci, apostoli și oameni plăcuți lui Dumnezeu, sub inspirația Duhului Sfânt.

■ Alege din următoarele variante pe cele corecte după care se recunoaște o Biblie ortodoxă:

- a. semnul Sfintei Cruci pe copertă;
- b. un semn de carte de culoare roșie;
- c. numele Mântuitorului scris Iisus, cu doi de „i”;
- d. este tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod.

■ Arată cum îl călăuzește Biblia pe om spre Dumnezeu.

4. Citește textul și privește icoana de mai jos.

Și trecând Iisus, a văzut un om orb din naștere... și a uns cu tină ochii orbului. Și i-a zis: Mergi de te spală în scaldătoarea Siloamului (care se tâlcuiește: trimis). Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzând.

Ioan 9; 1, 6-7

■ Cum a ajutat Mântuitorul Hristos oamenii care se aflau în dificultate?

Vindecarea orbului din naștere

5. În ce situație ai simțit că Dumnezeu îți poartă de grijă? Povestește și colegilor tăi. Realizează un desen pe marginea acestei povestiri.

6. Citește poezia de mai jos:

Înger bun, ți-aduc acum,   Mi-ai dat gând s-ascult părinții
Cu sfială, mulțumire,   Și duhovnicul, mereu,
Că tu, pe al vieții drum,   Și, cu luminarea minții,
M-ai ținut sub ocrotire.   Să mă-ncred în Dumnezeu.

■ Identifică în poezie persoanele care te îndrumă în viață.

■ Ce bucurie ai putea să-i faci fiecăreia, drept recunoștință pentru ajutorul primit?

1. Citește textul următor :

... după Sfântul care v-a chemat pe voi, fiți și voi înșivă sfinți în toată petrecerea vieții. Că scris este: „Fiți sfinți, pentru că Eu sunt Sfânt”.

Petru 1, 13-16

Appreciază cu A (adevărat) sau F (fals) următoarele enunțuri:

- Doar unii oameni sunt chemați la sfințenie.
- Sfințenia este asemănarea cu Domnul Iisus Hristos.
- Sfințenia se obține urmând modelul Mântuitorului.
- Printre roadele sfințeniei se află iubirea, fericirea, nerăbdarea.

Sfinții Petru și Pavel

Sfântul Andrei

2. Găsește corespondențele și transcrie în caiet enunțurile corecte.

A. Sfinții Apostoli	a. au scris în Noul Testament despre viața și învățătura Mântuitorului.
B. Sfinții Apostoli și Evangheliști Matei, Marcu, Luca și Ioan	b. a devenit apostol mai târziu.
C. Sfântul Apostol Luca	c. au fost aleși de Mântuitorul pentru a răspândi Evanghelia.
D. Sfântul Apostol Pavel	d. a pictat prima icoană a Maicii Domnului.

Sfinții Împărați Constantin și Elena

3. Sfinții au mărturisit credința atât prin cuvânt, cât și prin faptele lor bune. Privește icoana de mai sus:

- Ce fapte de seamă a făcut Sfântul Constantin cel Mare?
- De ce în centrul icoanei este reprezentată Sfânta Cruce?
- Ce fapte importante pentru creștinism au fost realizate prin grija Sfintei Elena?

4. Privește icoana Sfântului Andrei și cea de mai jos. Scrie un text de șase rânduri în care să arăți cum s-a răspândit și întărit creștinismul pe teritoriul țării noastre, folosind următoarele cuvinte: *Dobrogea, apostol, călugări, ierarhi, credință, voievod, popor, sfinți, martiri.*

Sfântul Voievod Ștefan cel Mare și Sfinții Martiri Brâncoveni

1. Privește icoana de mai jos și amintește-ți *Pilda Samaritanului milostiv*. Comentați următoarele învățături desprinse din aceasta pildă.

- Cea mai mare poruncă este să iubim.
- Arătăm că Îl iubim pe Dumnezeu dacă îl iubim pe aproapele nostru.
- Iubirea pentru aproapele nostru se manifestă și prin fapte bune.
- Prin termenul de *aproapele* înțelegem pe cei de același neam sau credință cu noi.

Pilda Samaritanului milostiv

2. Găsește corespondențele între coloane și transcrie în caiet enunțurile corecte.

A. Putem schimba lumea în bine dacă toată viața	a. reflectă respectul față de Dumnezeu și față de semenii.
B. Avem rezultate școlare mai bune dacă	b. prin respect și bună înțelegere.
C. Putem trăi în armonie unii cu alții	c. respectăm poruncile și îndemnul lui Dumnezeu.
D. Modul în care ne comportăm în biserică	d. respectăm cu toții regulamentul școlar.

3. Identifică cinci motive pentru care regulile sunt necesare în viața oamenilor.

4. Orice om dorește să devină mai bun. Alcătuieste o listă cu șapte reguli importante care te-ar ajuta în acest sens. Respectă-le!

Nunta din Cana Galilei

5. Privește icoana de mai sus. Ce descrie? Identifică două învățături importante legate de acest eveniment:

- Mântuitorul a făcut aici prima minune.
- Prin prezența Sa, Mântuitorul a binecuvântat familia.
- Mântuitorul a arătat că apreciază numai veselia în cadrul familiei.

6. Alege varianta corectă pentru înțelesul îndemnului adresat de Domnul Iisus ucenicilor Săi: *Lăsați copiii să vină la mine*.

- a. Copiii pot merge și singuri la biserică.
- b. Părinții să le îndrume copiii pașii spre Hristos, în Biserică.
- c. Botezul este numai pentru copii.

7. Așază cuvintele care descriu prietenia la vârstă voastră în ordinea pe care tu o consideri importantă. *sinceritatea, credința, reciprocitatea, bucuria, rugăciunea, dăruirea, compasiunea, ajutorul*

8. Istorisește colegului de bancă o situație în care te-ai implicat în ajutorarea altora. Colegul tău va scrie în câteva rânduri ce fel de exemplu personal ai dat în acea situație.

Dumnezeu-Tatăl prezent în creație și în istorie

Dumnezeu și crearea lumii nevăzute
Dumnezeu și crearea lumii văzute
Adam și Eva – prima familie
Prietenia lui Dumnezeu cu Noe
Prietenia lui Dumnezeu cu Avraam
Iosif și frații săi – model de iertare
Moise, omul care a vorbit cu Dumnezeu
De la regele David la Împăratul Hristos

Lectură pentru împodobit mintea
Recapitulare. Evaluare

Dumnezeu și crearea lumii nevăzute

*Cred întru Unul Dumnezeu,
Tatăl Atotțiitorul,
Făcătorul cerului și al pământului,
al tuturor celor văzute și nevăzute.*
Simbolul Crediinței

Nestemate din Sfânta Scriptură

Prin credință înțelegem că s-au întemeiat veacurile prin cuvântul lui Dumnezeu, de s-au făcut din nimic cele ce se văd.

Evrei 11, 3

Când s-au făcut stelele, lăuda-tu-M-au cu glas mare toți îngerii Mei.

Iov 38, 7

Definim și căutăm

Definește **existență** , cu ajutorul profesorului de religie. Caută termenul în dicționar.

- **a preamări** = a lăuda, a slăvi.
- **a tâlcui** = a explica, a interpreta.
- **har** = puterea iubitoare a lui Dumnezeu care se dă în dar oamenilor.
- **orânduire** = ordine, ierarhie.
- **Sfinții Părinți** = scriitori sfinți ai Bisericii.

În fiecare duminică la Sfânta Liturghie, rostind Crezul, ne mărturisim credința. Spunem în puține cuvinte taine mari despre începutul lumii, mântuirea, sfințirea și rostul ei.

La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul.

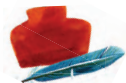
Cele opt cuvinte cuprind *o lume întreagă*. Aflăm că Dumnezeu este **Creatorul lumii**. Lumea spirituală, nevăzută, a îngerilor, după cum tâlcuiesc Sfinții Părinți, este numită *cer*, iar cea materială *pământ*.

Dumnezeu este veșnic, este *Izvorul oricărei existențe*, existența însăși. El a făcut lumea după un anumit plan, din nimic, deodată cu timpul. Motivul creației a fost dat de libertatea, bunătatea, iubirea și milostivirea Sa nemărginită, pentru că lui Dumnezeu nu-I lipsea nimic. Scopul creației a fost ca fapăturile Sale să fie fericite și să-L preamărească pentru această lucrare minunată.

Din Sfânta Scriptură aflăm că îngerii sunt ființe spirituale, libere și nemuritoare. Ei sunt superiori oamenilor, dar inferiori lui Dumnezeu, numit și Domnul Savaot, adică al oștirilor îngerești. Au fost creați de Dumnezeu din nimic, în număr foarte mare, cu scopul de a-L preamări, sluji și de a vesti voia Sa. Ei păzesc întreaga creație, sfătuiesc omul și mijlocesc între Dumnezeu și lume. Dumnezeu a creat toți îngerii buni, înzestrându-i cu daruri și puteri deosebite. Ei strălucesc prin virtuți și răspândesc lumina harului Sfintei Treimi. Înainte de facerea omului, o parte dintre ei s-au răzvrătit din pricina mândriei și a vicleniei. Această răzvrățire a fost oprită de Sfântul Arhanghel Mihail. El le-a cerut să asculte de Dumnezeu. Cei care nu au ascultat au pierdut harul, devenind îngeri răi. De aceea Dumnezeu i-a îndepărtat din preajma Sa.

Lumea nevăzută, îngerească, se întrepătrunde cu lumea noastră, slujindu-L pe Dumnezeu și vestind voia Sa, spre mântuirea oamenilor.

- Unde era lumea înainte de a fi adusă la existență?
- De ce a creat Dumnezeu îngerii înaintea omului?
- Dumnezeu a creat lumea bună. De ce există îngeri răi?

Condeii priceput

Numai Dumnezeu cunoaște numărul, orânduirea și lucrarea îngerilor. Aceștia sunt grupați în **nouă** cete, cea mai apropiată de Dumnezeu fiind a Serafimilor, cea de mijloc a Puterilor, iar cea mai apropiată de oameni a Îngerilor. În Sfânta Scriptură sunt menționate numele unor îngeri din ceata Sfinților Arhangheli: Mihail, Gavriil și Rafail.

Privește icoana și citește textele alăturate. Realizează în caiet o schemă a celor nouă cete îngerești. Îndrumat de profesor, așază-le în ordine de la Dumnezeu către om, fiecare cu lucrarea ei.

1. Descoperă numele fiecărei cete și transcrie-l în schema ta.

2. Dacă ai fi înger, în care ceată ai vrea să fii? Ce lucrare ai avea? Ce afli despre tine din această alegere?

I: Au șase aripi, aprind focul dragostei divine.

II: Au ochi mulți, descoperă lumina înțelepciunii divine.

III: Îl odihnesc pe Dumnezeu și revarsă în lume dreptatea.

.....**Tronuri**.....

IV: Domnesc și veghează mersul planetelor și al țărilor.

.....

V: Risipesc puterea îngerilor răi.

VI: Veghează stăpânii să conducă înțelept.

VII: Păzesc hotarele țărilor.

.....**Începătorii**.....

VIII: Vestesc tainele divine, păzesc Legea.

.....

IX: Păzesc oamenii și vestesc voia Domnului.

.....

Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil

Pentru că întru El au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie începătorii, fie stăpânii. Toate s-au făcut prin El și pentru El.

Coloseni 1, 16

Mulțumim Ție și pentru Liturgia aceasta, pe care ai binevoit a o primi din mâinile noastre, deși stau înaintea Ta mii de arhangheli și zeci de mii de îngeri, heruvimii cei cu ochi mulți și serafimii cei cu câte șase aripi, care se înalță zburând... Cântare de biruință cântând, strigând, glas înălțând și grăind: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot!

Din Rugăciunile de sfințire a Cinstitelor Daruri

Ancore ale credinței

În Biserica noastră sfinții îngeri sunt cinstiți prin sărbători, icoane și rugăciuni. Lor le este dedicată ziua de luni și sunt sărbătoriți la 8 noiembrie, la Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil. Duminica, în timpul Sfintei Liturghii, mai multe cântări și rugăciuni, asemenea celei alăturate, ne amintesc de lucrarea lor.

- De ce și cum îi cinștim pe sfinții îngeri în Biserica Ortodoxă?
- Cine participă, alături de preot și credincioși, la Sfânta Liturghie?

Vino și vezi

Vizitează o biserică împreună cu profesorul de religie și pentru a vedea cum sunt reprezentate cetele îngerești în turla mare.

- De ce îngerii au aripi?

Lectură

Nicio limbă frumos grăitoare nu poate spune, Sfinte Îngere, păzitorul meu, câte bucurii minunate ai făcut pentru mine în toată viața mea; primind sufletul meu din scaldătoarea Sfântului Botez m-ai păzit; în prunție m-ai învățat și m-ai înțeleptit; în copilărie m-ai ferit de alunecările spre păcat, în tinerețe m-ai povățuit.

Din Acatistul Îngerului păzitor

Albumul cu amintiri*

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o lucrare cu unul din următoarele titluri:

- „Prezența îngerilor în Biserică”;
- „Îngerul meu păzitor”.

* Vezi nota de la pagina 7.

Merinde pentru suflet

Dragostea face înger pe cel hrănit și crescut de ea.

Sfântul Ioan Gură de Aur

Binecuvântați, îngeri, pe Domnul, lăudați și-L preînălțați pe El în veci.

Cântarea celor trei tineri 1, 36

Analogii cu folos

Compară, discută și găsește învățătura. Verifică rezultatul împreună cu profesorul de religie.

- Îngerul păzitor și familia: Ce rol au cei dragi în viața ta?
- Lumea îngerească și lumea omenească: Cum ar fi bine să fie organizată societatea?

Atelier pentru viață

Citiți rugăciunea alăturată și textul de mai jos:

Părinte Sfinte, Îți mulțumim că ne păzești împreună cu sfinții Tăi îngeri. Te rugăm să ne dăruiești nouă înger de pace, călăuzitor, credincios și păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre. Amin.

- Ce lucrare are îngerul păzitor în viața omului?
- Așezați-vă în cerc. Cineva oferă o iconiță cu un înger unui coleg. Îl întreabă ce sfat i-ar da, dacă ar fi îngerul său păzitor, într-o situație anume. Dacă răspunsul este găsit corespunzător de către colegi, este rândul său să dea iconița mai departe, procedând la fel. Dacă nu, iese din joc și primul elev mai poate întreba o altă persoană.

Cuvinte de ținut minte

- Dumnezeu este Izvorul existenței. El a creat lumea bună din nimic, deodată cu timpul.
- Îngerii sunt ființe spirituale, libere și nemuritoare. Ei Îl slujesc pe Dumnezeu, preamărindu-L și vestind oamenilor voia Sa.
- Rugăciunile către îngerul păzitor aduc mult folos în viața noastră.

Dumnezeu și crearea lumii văzute

*Să laude numele Domnului,
că El a zis și s-au făcut, El a poruncit și s-au zidit.*

Psalmul 148, 5

Zilele creației ne descoperă taina, puterea și măreția lui Dumnezeu, oglindite în frumusețea și complexitatea lumii.

Prin *pământul* din versetul alăturat înțelegem materia neorganizată încă, peste care se purta Duhul Sfânt, dătătorul de viață. Din acest adânc necunoscut, lumea materială a fost adusă la existență *gradat, în timp, după un plan* bine întocmit, atribuit Tatălui. Întreaga Sfântă Treime – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt – a participat la facerea lumii.

În acest întuneric tainic au răsunat cuvintele creatoare ale lui Dumnezeu: *Și a zis Dumnezeu: „Să fie lumină!” Și a fost lumină... Și a fost seară și a fost dimineață*: ziua întâi. Astfel au început zilele creației. Durata lor nu poate fi cunoscută, ci este marcată doar prin cuvintele *seară și dimineață*. În ziua a doua Dumnezeu a despărțit apele de sus de cele de jos, făcând văzduhul, adică cerul văzut. În cea de-a treia a despărțit apele de uscat și a creat vegetația, iar în ziua a patra a creat soarele, luna și stelele. În ziua a cincea a adus la ființă viețuitoarele din apă și din aer, iar în ziua a șasea a făcut viețuitoarele terestre. La sfârșitul fiecărei zile, *a privit Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau bune foarte*. Când totul a fost pregătit, în ziua a șasea l-a făcut pe om, cununa creației, dar nu prin cuvânt, ci prin lucrarea Sa directă, căci *a suflat în fața lui suflare de viață*. De aceea omul este unic și se deosebește de tot restul făpturilor. Astfel, vedem că *Dumnezeu este Părintele omenirii*. El l-a binecuvântat pe om să se înmulțească și să stăpânească toate viețuitoarele.

Încheind facerea, *a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că într-însa S-a odihnit de toate lucrurile Sale*. În odihna Sa, El nu mai creează alte lucruri din nimic, dar poartă de grijă lumii Sale minunate.

Nestemate din Sfânta Scriptură

Și pământul era netocmit și gol. Întuneric era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor.

Facerea 1, 2

O singură zi, înaintea Domnului, este ca o mie de ani și o mie de ani ca o zi.

II Petru 3, 8

Definim și căutăm

Definește **complexitate**, cu ajutorul profesorului de religie. Caută termenul în dicționar. Compară cu explicațiile.

- **atribuit** = încredințat, specific.
- **gradat** = treptat.
- **rânduială** = ordine.